

Verkondiging: leven in het licht

1 Johannes 1:1-7, Johannes 21:14-25, Micha 4:1-5

zondag 18 april 2021, Dorpskerk Zoeterwoude

Gemeente van Christus,

‘Leven in het licht’, dat is de bijbelse opdracht die de eerste Johannesbrief ons vandaag meegeeft.

God is licht (1 Joh. 1:5). Verbindt je je daarmee dan leef je in het licht.

Inleiding: leven in het licht

Daarbij denk ik aan het licht van de eeuwigheid, waar mensen op hun sterfbed naar verlangen; rust, warmte, de vrede van God.

De profeet Micha beschrijft die prachtige belofte van zitten in je wijngaard, zitten onder je vijgenboom. Zonder stress, zonder dat je om je heen hoeft te kijken of er gevaar loert. Of je dreigt aangevallen te worden. Zonder onrust dat er elk moment iets naars kan gebeuren. Met een drankje onder je boom, rustig genieten van de aardse dingen...

Dat is wat Micha in de toekomst ziet. En het is ook wat nu al kan gebeuren: de vrede van God op aarde. En al die dingen waar een mens in vredestijd van kan genieten: ik denk aan de warmte van een aanraking van een vriend of een geliefde.

Aan een mindful moment waarin je loskomt van je lasten en zorgen.

Waarvan je maar verlicht raakt.

Deze week luisterde ik een muziekstuk dat zo’n verlicht gevoel bij me opriep; als een warme zonnestraal die op een zondagochtend door de ramen van het koor op je gezicht schijnt, een glimlach op je gezicht tovert. Het was het Ubi Caritas van Ola Gjeilo. ‘Waar barmhartigheid en liefde is, daar is God’, zijn de Nederlandse beginwoorden van dit lied.

Het Ubi Caritas wordt vanuit de traditie op de Witte Donderdag gezongen bij het verhaal van de voetwassing, waarbij Jezus vraagt zijn voorbeeld te volgen. Van naastenliefde.

En dat is waar de 1^e Johannesbrief aan denkt bij ‘leven in het licht’. Aan het opvolgen van de opdracht van Jezus om je naaste lief te hebben.

De omgebogen betekenis van in het licht leven

Dat is wel heel wat anders dan het eerste wat bij mij opkwam. Naastenliefde doen, zo leven ‘in het licht’ is heel wat anders dan een perfect moment, een vredig gevoel dat je zomaar overkomt bij het luisteren naar mooie muziek. Het is niet zoals de lichtstraal die zomaar op je gezicht valt.

Dat was tenminste bij mij het eerste waar ik aan dacht. Aan manieren waarop je je ‘verlicht’ voelt. En waarop je iets ontvangt van dat innige, vredige van het goddelijk licht. En dat, kun je proberen op te zoeken: je kunt zoveel mogelijk positieve mensen om je heen verzamelen; zoveel mogelijk positieve

gedachten denken; je kunt open staan voor die momenten waarop je licht ontvangt. Je kunt daarin groeien, in innerlijke rust, door positieve psychologie en allerlei creatieve manieren om je 'verlicht' te voelen. En er zijn in de wereld van nu ontzettend veel mensen en organisaties die erbij willen helpen om dat in je life style te krijgen.

Dat is heel wat anders dan wat de eerste Johannesbrief voorstelt. Want zo leven als Jezus ons heeft voorgedaan, dat gaat niet vanzelf. Leven naar de opdracht je naaste lief te hebben is hard werken! Dat is niet per se prettig en het brengt je niet meteen in hogere sferen. Liefde opbrengen voor je naasten: door wat je doet en hoe je met mensen omgaat, dat kost soms juist ontzettend veel moeite. Want het brengt je in aanraking met wat anderen tekort hebben, en wat ze aan problemen, zorgen en ruzies hebben. Gemeenschap, zoals Jezus dat zoekt, wil er zijn voor wie verdriet heeft of onrecht meemaakt.

Die insteek is dus heel anders. En toch begint het getuigenis van de eerste Johannesbrief over die prachtige, allesomvattende verbondenheid met het Licht, God.

Dat woord 'licht' is in de tijd en omgeving waarin de eerste Johannesbrief is ontstaan ook een universeel begrip voor het goddelijke, het zuiver, warm, allesomvattende. Net als bij ons eigenlijk.

Maar het getuigenis van de eerste Johannesbrief grijpt dat licht aan, pakt het vast, maakt het een lichtbundel, van hemel naar aarde, en concentreert het op doen; handelen; en daden van mensen naar elkaar, in verbinding met Jezus, mens van vlees en bloed.

En de toon in de brief wordt kritisch. Het gaat om meer dan zeggen dat we verbonden zijn met God, staat er. Als je niet ook goede dingen doet: liefde geeft, rechtvaardig bent, goed bent voor anderen. Dan betekent het niets. Of eigenlijk zegt de brief het scherper: dan leef je een leugen en dan ga je tegen Gods waarheid in.

Wat we op aarde doen. Hoe we met onze naasten leven. Dat bepaalt of we in het licht leven of niet. En mooie woorden en ervaringen over leven in het licht zijn niets waard zijn als je het niet ondersteunt met daden, scherpt 1 Johannes ons in.

Het lastige van naastenliefde

Wie zal dat ontkennen? Wie is het er nu niet mee eens dat naastenliefde en goede daden belangrijk zijn? Dat hameren op naastenliefde... we hebben dat nu al zo vaak gehoord dat het bijna vanzelfsprekend wordt. In ieder geval om te zeggen dat het belangrijk is. En meestal denken we van onszelf dat we er best goed in zijn:)

Aan de andere kant... hoeveel is genoeg? Aan de vruchten herkent men de boom. Maar draag ik genoeg vruchten? Er zijn altijd anderen die veel meer goede dingen doen.

Hoeveel naastenliefde is er voor nodig om in het licht te leven?

En wat als je faalt? Als je iets duisters hebt gedaan, iets wat tegen de liefde voor de naaste en de liefde voor God ingaat...

Petrus, de leerling van Jezus die het meest op de voorgrond trad, realiseerde zich dat hij precies dat had gedaan, wat hij gezworen had nooit te doen: Jezus de rug toekeren. Toen hij de haan drie keer hoorde kraaien, drong tot hem door hoe wankel zijn trouw aan Jezus eigenlijk was.

(1) Hernieuwd vertrouwen (Joh 21:15-24)

Als hij al faalt...

We leerden Petrus kennen als degene die het eerste het lege graf binnen ging, het eerste in het water sprong toen hij de verschijning van Jezus zag. We leerden hem kennen als impulsief, hij stond voorop in geloofszekerheid. Want hij had Jezus nog verzekerd dat hij hem wilde volgen waar hij ook zou gaan. Petrus was krachtig in woord en daad. Een rots om op te bouwen. Maar hij kon zich er niet aan houden.

Hij ging in tegen Gods waarheid. Want hij was altijd zo vol van navolging, maar toen het even zwaar werd, ontkende hij dat hij bij Jezus hoorde.

Hij is wel van zijn voetstuk gevallen. Kan hij nog volhouden dat hij met God verbonden in het licht leeft?

Na zijn dood, spreekt Jezus met zijn leerlingen en met Petrus. Het gaat er dan om: hoe nu verder, nu Jezus niet meer op aarde is. Wie gaat de goede boodschap verkondigen? En hoe?

En dan komt dat beslissende gesprek tussen Petrus en Jezus. En voor iedereen is wel duidelijk: iemand die zo makkelijk zwicht, zoals Petrus, die blijkt minder waard dan gedacht. Daar zit geen toekomst in. Je bent goed van vertrouwen als je zo iemand de leiding geeft.

Jezus, is goed van vertrouwen. Maar niet naïef in het geven van zijn vertrouwen. In dat een beetje onnatuurlijke gesprek met Petrus stelt Jezus hem de vraag: hoe sta je er nu in? Hou je van mij?

Het bijzondere aan die vraag is, dat het niet begint met toen, die keren in het verleden dat Petrus het vertrouwen van Jezus beschaamde. Jezus vraagt naar nu.

Hij stelt een plechtige drie maal de vraag 'hou je van mij'. Hij laat Petrus drie maal bevestigend antwoorden. Ja, ik hou van je.

In plaats van een verloochening klinkt een belijdenis. En daarbij hoort de opdracht: zorg voor mijn mensen, zoals een herder die goed voor zijn schapen zorgt.

Hiermee geeft Jezus Petrus de leiding. Een hernieuwde opdracht tot navolging.

Wat een verantwoordelijkheid krijgt Petrus! Wat een vertrouwen, krijgt hij!

Die aarzeling: 'kan ik dat wel'? Die komt nog wel even door. Zodra Petrus de opdracht van Jezus krijgt 'volg mij', draait hij zich om. En ziet hij een andere leerling, de leerling van wie Jezus veel hield. Hij legt zich dus niet zonder aarzelen toe op zijn toekomstige taak als herder. Maar keert zich om naar die andere leerling: hoe zit het met hem dan? Hoe zal zijn taak, en zijn lot zijn?

Na die ontroerende ontmoeting met Jezus volgt er zo een heel stuk over die ander. Waarom wordt die erbij gehaald? Het lijkt wel alsof Petrus aarzelt. Hij vergelijkt zichzelf met die andere leerlinge. En als je jezelf met anderen vergelijkt, kom jij er niet altijd zo goed vanaf:) Want, houdt die ander niet veel meer van Jezus? Heeft die het niet veel beter gedaan in zijn leven? Gelooft die niet veel meer? Doet die niet veel meer vrijwilligerswerk?

Jezus antwoordt op dit soort vragen door concentratie te vragen voor de taak voorhanden. Navolging betekent niet voor iedereen hetzelfde. Zowel Petrus als Johannes blijven met Jezus verbonden en leven in het licht op een eigen manier. De een maakt veel ellende mee en komt in de vuurlinie te liggen; de ander

observeert meer op afstand, schrijft en bewaart. Petrus wordt leider, en zijn leiderschap – zo weten we uit andere geschriften – leidt tot zijn moord, zijn dood als martelaar. De geliefde leerling volgt door getuige te worden. Hij, zo besluit het Johannesevangelie, wordt getuige van het woord dat opgeschreven is en in de kerk bewaard blijft.

Leven in het licht heeft dus niets te maken met perfectie.

Niet als het verbonden is met Jezus.

(2) Verzoening (1 Joh. 1:7)

Dat wil de eerste Johannesbrief duidelijk maken. Die begint zo mooi met dat licht van God en in het licht wandelen. Concentreert dan helemaal op naastenliefde doen. Maar aan het einde, de laatste zin die we vanmorgen hoorden, gaat het ineens over het reinigende bloed van Jezus, de Zoon van God. Dan staat er die klassieke formulering dat het bloed van Jezus ons reinigt van alle zonde. Dat lijkt een beetje een domper. Het begon zo mooi met dat licht, en dan worden we ineens gewezen op onze zonden?

De Opgestane Jezus wijst Petrus toch juist vooruit naar zijn nieuwe opdracht? Hij vraagt niet naar een belijden van zijn zonden van het verleden.

Toch reinigt hij die, door Petrus zijn liefde te laten belijden. Zo reinigt Jezus hem van zonde. Het is een voortdurend proces, het is een werkwoord in de tegenwoordige tijd. Het is niet zo dat als je in de fout gaat, je je kans bij God verspeeld hebt. Meerdere keren ontkent Petrus Jezus en meerdere keren krijgt hij de mogelijkheid om Jezus te bevestigen.

Dat betekent de verbinding met Christus: niet dat je perfect bent of dat je kunt zeggen dat jou geen schuld treft. Wij zijn niet feilloos. In de gemeenschap met hem leven is leven in het licht van vergeving. Waardoor hernieuwd vertrouwen mogelijk is. Om opnieuw God en de naaste lief te hebben.

Leven in het licht is zo een ware verlichting. Omdat het leven is in het vertrouwen dat God in ons heeft. Om vandaag hernieuwd te beginnen met wat goed en liefdevol is. Amen.